

Voor- of achteruitgang bij exotische stinkzwammen

Menno Boomsluiter, NMV

In Nederland worden regelmatig twee opvallende stinkzwammen gevonden. De inktviszwam (*Clathrus archeri*) en de traliestinkzwam (*Clathrus ruber*).

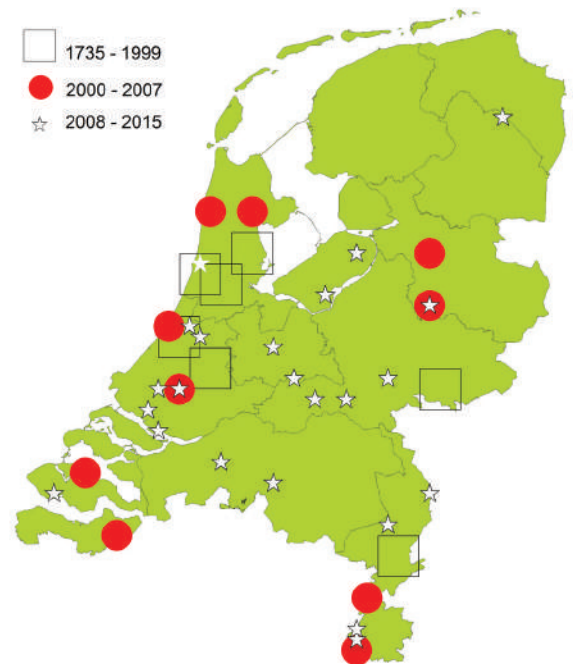
Door hun fotogenieke en opvallende verschijning worden ze, in tegenstelling tot veel andere soorten paddenstoelen, veel gefotografeerd en gemeld. Mede hierdoor zijn groeiplaatsen vaak snel bekend bij meerdere waarnemers. Daarnaast halen veel vondsten de lokale en soms landelijke pers. Met name op de website van Waarneming.nl worden de geregistreerde vondsten meestal vergezeld van foto's. Dit biedt de mogelijkheid te onderzoeken op welke substraten deze vondsten gedaan zijn. Verder onder welke planten of struiken ze groeien en welke insecten zich erop bevinden. Voor dit verhaal is onder andere gebruik gemaakt van waarnemingen van beide soorten over de periode van 2006-2015. Deze zijn beschikbaar gesteld door Waarneming.nl. Van deze dataset zijn alle gegevens gebruikt waar foto's bijgevoegd waren. Samen met gegevens uit het karteringsbestand van de Nederlandse Mycologische Vereniging en aanvullende gegevens uit eigen archief, is gekeken naar de verspreiding en het voorkomen. Hiervan zijn verspreidingskaartjes gemaakt.

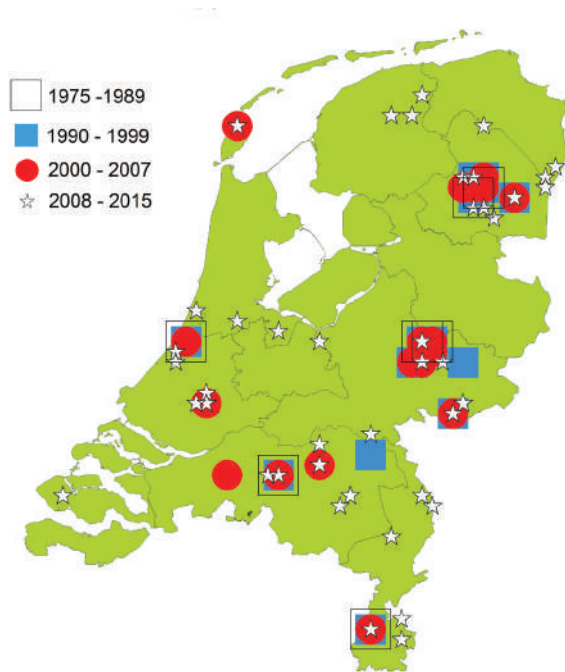
De verspreidingskaartjes van beide soorten laten een bijzonder en heel verschillend beeld zien.

De traliestinkzwam blijkt meestal niet voor een langere periode (meer dan 10 jaar) op dezelfde plek te vinden. Uitzonderingen zijn diergaarde Blijdorp, waar de traliestinkzwam nu al jaren opduikt en regelmatig gefotografeerd wordt. Daarnaast een tuin in het oosten van het land. In deze beide gevallen staat de traliestinkzwam bij bamboe. De relatie van de traliestinkzwam met bamboe is opvallend en is al eerder beschreven (Coolia 53(3): 143-146). Na het verwijderen van dubbelstellingen uit het bestand van Waarneming.nl blijkt het overgrote deel van de traliestinkzwammen (14 van de 20 vindplaatsen) onder of vlakbij bamboe te groeien. Samen met overige waarnemingen uit de andere bestanden is dit een bevestiging dat de traliestinkzwam nog steeds in hoofdzaak opduikt bij geïmporteerd bamboe. Hoewel het erop lijkt dat de paddenstoel in het Nederlands klimaat meerdere jaren kan overleven, zijn er ondanks de toename van vindplaatsen geen duidelijke aanwijzingen van verspreiding te zien buiten de geïmporteerde bamboeplanten. De toename van vindplaatsen duidt eerder op een toename van geïmporteerd bamboe.

Traliestinkzwam (*Clathrus ruber*). (Foto: Menno Boomsluiter)

Inktviszwam (Clathrus archeri). (Foto: Menno Boomsluiter)

Een heel ander kaartbeeld is te zien bij de inktviszwam. Deze paddenstoel werd voor het eerst in 1975 gevonden en verspreidde zich de eerste 25 jaar langzaam. Sinds 2008 lijkt het erop dat er een snellere toename van vindplaatsen is. Verreweg de meeste vindplaatsen lijken, na inspectie van de foto's van Waarneming.nl, op houtsnippers, bladstrooisel en rijkere, humeuze grond in struwelen en bossen voor te komen. Een groot deel van de waarnemingen komt niet uit tuinen, zoals bij de traliestinkzwam. Het is opvallend dat vestigingen van nieuwe vindplaatsen vaak te vinden zijn in de omgeving van reeds bestaande vindplaatsen. Dit duidt erop dat deze soort in staat is zich actief te verspreiden.

Stinkzwammen zijn afhankelijk van vliegen en aaskevers voor de verspreiding van hun sporen. Na het bekijken van 555 foto's van de inktviszwam en 59 foto's van de traliestinkzwam blijkt de oogst aan insecten zeer mager.

Op de traliestinkzwam is maar één vlieg te zien. Op de inktviszwam drie exemplaren van waarschijnlijk de spekvlieg. Dit is een vlieg die veel op de grote stinkzwam (*Phallus impudicus*) wordt gezien. Verder wellicht de gewone drekvlieg en een klein mestkevertje. Opvallend, omdat bij de Grote stinkzwam toch wel regelmatig vliegen worden gefotografeerd. Mogelijk is het dit gebrek aan "bestuivers", dat de verspreiding belemmert.

Foto's van de traliestinkzwam en de inktviszwam geven duidelijk extra informatie die bruikbaar is. Het is aan te bevelen om bij het maken van foto's ook de directe omgeving in beeld te brengen en te letten op aanwezige insecten. Hoewel insecten van foto's vaak moeilijk op naam te brengen zijn, houdt de schrijver zich aanbevolen voor foto's. U kunt deze sturen naar exoten@mycologen.nl